

ŞEYH İBRÂHİM TENNÛRİNİN GÛLŞEN-İ NİYÂZ BAŞLIKLİ Dİ- VAN'INDA ARAPÇA KÖKENLİ SÖZCÜKLERİN İNCELENMESİ

Yard.Doç. Lemyâ kazım AYYAL

Türkçe Yüksek Lisans
İrak, Bağdat Üniversitesi
lanyaakadhem@colang.uobaghdad.edu.iq
Telefon: 009647811772129

دراسة الكلمات ذات الجذور العربية في الديوان المسمى كوشني
نياز شيخ ابراهيم تنوري

م. لمياء كاظم عيال

ماجستير لغة تركية
العراق ، جامعة بغداد
lanyaakadhem@colang.uobaghdad.edu.iq
رقم الهاتف: 009647811772129

ÖZET:

Arapça, dünyanın en eski dillerinden biridir. Aynı zamanda dünyada bir çok dil üzerinde etkisi vardır. Arap dilinin etkilendiği bu diller arasında Türkçe de yer almaktadır.

Türklerin İslamiyeti kabul etmesiyle birlikte lisanına bolca Arapça kelime almıştır. Temelde Türkçe, Arapça ve Farsça başta olmak üzere pek çok dilden kelime almıştır. Fakat Arapça sözcüklerin sayısı bir hayli fazladır; Özellikle şiir divanlardadır. Pek çok Arapça kökenli sözcük yer aldığı bu şiir divanlarından biri de İbrahim Tennuri'nin divanıdır.

Çalışmamız amacı, Şeyh İbrahim Tennuri Divanı " Gülşen-i Niyaz Seçmeler " başlıklı eser'inde Arapça kökenli sözcükleri inceleyeceğiz.

Eserin tamamı yayınlanmış değildir. Yalnızca Kayseri'de basımı yapılan " *Şeyh İbrâhim Tennûri Divanı Gülşen-i Niyaz'dan Seçmeler* " başlığıyla iki araştırmacı tarafından bir bölümü yayınlanmıştır. Çalışmamızda kullanacağımız kaynak eserimiz de bu divanıdır.

Çalışmamıza bu kapsamlı özet ile başlıyoruz. Ardından Şeyh İbrahim Tennûri'nin hayatı ve eserlerini inceleyerek Divan'ı hakkında bilgiler vereceğiz. Ardından Arapça ve Arapça'nın Türk dilinde kullanımına değinip, Şeyh İbrahim Tennûri'nin Divan'ında Arapça kökenli sözcüklerin kullanımına bakacağız.

Şeyh İbrahim Tennuri ve onun şiir divanı " Gülşen-i Niyaz" kaynaklarda ve internette araştırıp araştırırken, daha önce yapılmış birkaç çalışmaya rastladık:

- 1 - İbrahim Tennuri (KÖKSAL, 2014:<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibrahim-tennuri>)
- 2 - İbrahim Tennuri başlıklı Sempozyumu " İbrahim Tennuri / Kayseri", (KÖKSAL, 2011: 297-303)

Anahtar Kelimeler: Arapça, Gülşen-i Niyaz Divanı, Şeyh İbrahim Tennuri, Türkçe.

GİRİŞ:**Şeyh İbrahim Tennuri, Hayatı ve Eserleri:**

Şeyh İbrahim Tennuri, Türkiye'nin iki vilâyeti olan Sivas veya Amasya'da doğmuştur. Doğum yerine dair kaynaklarda kesin bilgi bulunmamaktadır. Muhterem pederi, Sarrafoğlu namıyla anılan Hüseyin Sivaslı Bey'dir. Muhterem Validesi ise Amasyalıdır. Dolayısıyla bazı müellifler, Şeyh İbrahim Tennûrî'nin Amasya'da veya Sivas'ta dünyaya gelmiş olabileceğini kaydeder. (TAŞKÖPRİZÂDE, 1985: 232)

İbrahim Tennuri, öncelikle ailesi ve yakın çevresinden ilim tahsiline başlamıştır. Ardından ilim öğrenmek için Konya'ya girmiştir. Konya'da ders okutan muhterem hocası Sarı Yakup Efendi adında bir zattan ders almış, icazetini tamamlamıştır. Buradan ayrılıp, daha sonra defnedildiği yer olan Kayserî'ye yine ilim tahsili için seyahat etmiştir. Hunda veya Hunad Hatun isimli medresede öğretmenlik yapmaya başlamıştır. (NAZÎF, 1991: 16)

Bir rivayete göre, Kayserî'ye müderrislik yaptığı sırada, kendisi Şafii mezhebinden olduğu için ve ders okuması adına Hanefî mezhebini öğrenmesi gerektiği şart koşulmuş ve kendisi bunu reddedip müderrisliği bırakmıştır. (ENÎSÎ, 1972: 107-108), Daha fazla bilgi için bakınız (UZUN, 2000: 356)

Bu olay üzerine tüm eğitimi bırakıp tasavvufa yönelmek istemiş ve bu doğrultuda kendisine uygun bir mürşid aramaya başlamıştır. Bunun üzerine Safeviyye isimli bir tarikata girmeye niyetlenmiş ve fakat Bayramiyye Tarîkatı lideri Akşemsettin Veli'nin namını duyup bundan vazgeçmiş ve Fatih Sultan Mehmet'in hocası olan Akşemsettin Hazretlerinden ders okumuştur. (SATOĞLU, 1970: 29)

Akşemsettin Veli'nin yetiştirdiği büyük alimlerden ve halifelerinden olan Hamza Eş-ŞÂMÎ, Abdürrahim KARAHISÂRÎ ve İSKİLİPLİ Muslihuddin Halife ile beraber Hilafet almıştır. Seyrüsülûkünü tamamlayıp halifelik alması ise 1444-1445'li yıllara rastlamaktadır. (YURD, 1972: 3)

Tüm bu tasavvufi yollardan geçip büyük veli Akşemsettin'den aldığı hilâfetle, bizzat şeyhi tarafından yeniden Kayserî'ye irşad vazifesini yapması için gönderilmiştir. Burada irşadına devam ettiği sırada ömrü vefa etmeyen Şeyh İbrahim Tennuri, Kayserî'ye bir sonbahar günü 1482 senesinde vefat etmiştir. Mezarı Kayserî'ye, kendi yaptırmış olduğu Şeyh Camii isimli caminin avlusundadır. (KALKAN, 1996: 13)

Eserleri: (UZUN, 2000: 356)

1- Divan / Gülşen-i Niyaz:

Şeyh İbrahim Tennuri Divan'ı, 2500 beyitten müteşekkil mürettep olmayan bir eserdir. Şeyh İbrahim Tennuri, bu eserinde bulunan şiirlerinde İbrahim mahlasını yani takma adını kullanmış ve hikmetli sözlerini nazm ile söylemiştir. Münacaat, Na't ve kaside gibi çeşitli bölümlerden oluşan bu divan, yıllar içinde okunmuş ve çeşitli pek çok araştırmalara da konu olmuştur.

2- Gülzâr-ı Ma'nevî:

Eserde namaz, oruç, zekât, abdest gibi ibadetlerin dinî ve tasavvufî mânaları açıklanmış, bunlarla ilgili hadisler ve âyet nakledilerek yorumları yapılmıştır. Bu divanı, 5140 beyitten oluşur. (KARABULUT, 1978: 7-73)

Şeyh İbrahim Tennuri Divan'ı Hakkında:

Eser Adı: " Şeyh İbrahim Tennuri Divanı Gülşen-i Niyaz'dan Seçmeler".

Yazarı: Şeyh İbrahim Tennuri

İçerik: Şiir

Hazırlayanlar: Rasim DENİZ / Ali Rıza KARABULUT

Basım Yeri ve Tarihi: Kayseri 1983

Basımevi: Emek Matbaacılık

Sayfa Sayısı: 176

Bu eserin tamamı yayınlanmış değildir. Yalnızca Kayseri'de basımı yapılan "Şeyh İbrâhim Tennûrî Divanı Gülşen-i Niyaz'dan Seçmeler" başlığıyla iki araştırmacı tarafından bir bölümü yayınlanmıştır. Çalışmamızda kullanacağımız kaynak eserimiz de bu eserdir.

Şeyh İbrahim Tennuri'nin Divan'ı, " Gülşen-i Niyaz" ismiyle de bilinmektedir. Bu Divan'ın tek nüshası elimize ulaşmıştır. Bu nüsha, İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Bölümünde (3791) numarasında kaydedildi .

Şeyh İbrahim Tennuri Divan'ı, içeriğinde münacaat, miraciye, Na't, hikâye, deştan, kaside, gazel, terci-i bend ve rubailer gibi pek çok kısımdan oluşmaktadır. Bu durum onu, zengin bir eser haline getirmektedir. Nitekim içeriğinde, bir divanda bulunması gereken pek çok bölüm vardır ve fakat yine de mürettep divan kategorisinde değildir.

Divan'ın yazılış tarihi tam olarak bilinmemektedir. Fakat Divan'ı Hazırlayan Rasim DENİZ ve Ali Rıza KARABULUT'a göre hicri 857 tarihinden önce yazılmıştır. Şeyh İbrahim Tennuri, bir diğer eseri olan " Gülzar-ı Manevi" isimli eserinde şiirlerini Âşık Mahlasıyla yazarken, Divan'ında İbrahim mahlasını kullanmıştır.

Türkçede Arapça Kökenli Sözcüklerin Kullanımı Hakkında:

Arapça, kendine has fonetik yapısıyla dünyanın en çok konuşulan dilleri arasındadır. Onu özel kılan, büyük kelime dağarcığı ve tesirli söylemidir. Dolayısıyla neredeyse tüm diğer dillere kelime vermiştir.

Bugün hangi dile bakılırsa bakılsın, o dilde kökeni Arapça olan kelimeleri görmek mümkündür. Nitekim özellikle Türklerin İslamiyeti kabul etmesiyle birlikte

lisanına bolca Arapça kelime almıştır. Temelde Türkçe, Arapça ve Farsça başta olmak üzere pek çok dilden kelime almıştır. Fakat Arapça sözcüklerin sayısı bir hayli fazladır.

Özellikle divanlarda, aruz vezninin bir gereği olarak, uzun ünlülerin kullanımı gerekmektedir. Öz Türkçede uzun ünlü yoktur. Dolayısıyla Türkçe bir Divan, muhakkak içerisinde uzun ünlü barındıran kelimelerden oluşmalıdır. Arapça ve Farsça gibi diller, bu tarz kullanıma müsaade etmektedir. Dolayısıyla Şeyh İbrahim Tennûrî'nin Divan'ında da bolca Arapça kökenli sözcük mevcuttur.

Türkçe, sondan eklemeli bir dil olarak, fiil ya da ismin köküne çekim veya yapım başta olmak üzere birtakım ekler eklenmesi suretiyle oluşturulan sözcüklerden meydana gelir. Arapça ise bunun tam tersi olarak, temelde Fiil ya da ismin çeşitli kalıplara aktarımı ve bu vesileyle türetilmesi şeklinde meydana gelen sözcükleri kullanır.

Kökene Arapça olan pek çok kelime Türkçede bolca kullanılmaktadır. Hatta o kadar ki, Arapça kökenli sözcükleri tamamıyla Türkçeden çıkardığımız zaman, Türkiye Türkçesini kullanan bir kişi, cümle kurmakta çok zorlanır. Örneğin,

kelime, cümle, mesela, cevap, imtihan, kainat, istiklal, İstikbal, merhaba, ihtimal, muhtemelen, hayat, dünya...

Yukarıda verdiğimiz en basit ve genel kelimelerin kökeni tamamıyla Arapçadır. Fakat Türkçede tüm bunlar hiç zorlanmadan bir Türk tarafından kullanılmaktadır. Örneğin yerine mesela, yanıt yerine cevap, sözcük yerine kelime, tümleç yerine cümle ve olasılık yerine ihtimal, Türkçede daha çok kullanılmaktadır. Yani Türkçe aslı varken, Arapçası daha çok tercih edilen Türkçeleşmiş Arapça sözcükler, Türkçede daha çok rağbet görmektedir. İşte Arapça, Türkçeye bu kadar çok nüfuz etmiştir.

Şeyh İbrâhim Tennûrinin " Gülşen-i Niyaz" Başlıklı Divan'ında Arapça Kökenli Sözcüklerin İncelenmesi:

Çalışmamızın bu kısmında, Şeyh İbrahim Tennuri Divan'ından hareketle, Arapça kökenli sözcüklerin kullanımına bakacağız. Bunu yaparken örnekleri alacağımız kaynak, " Rasim DENİZ ve Ali Rıza KARABULUT " beyefendilerin hazırlamış olduğu " Şeyh İbrahim Tennuri Divanı Gülşen-i Niyaz'dan Seçmeler" başlığını taşıyan eser olacaktır.

Eser, 57. sayfaya kadar, Şeyh İbrahim Tennûrî'nin hayatı ve eserlerini tanıtmaktadır. 57. sayfadan itibaren Divan'dan seçmeler başlamaktadır. Biz de çalışmamızın bu bölümünde, 57. Sayfadan itibaren örnekleri almaya başlayacağız.

Örnekleri alırken kullandığımız metod ise şöyledir:

- 1- Eserden alınacak alıntılar, şiirlerin başladığı sayfası olan 57. sayfadan 94. sayfaya kadar olan kısımdan yapılacaktır.
- 2- Eserdeki şiirlerde çok fazla Arapça kökenli sözcük olduğu için her sayfadan yalnızca 3'er örnek verilecektir.
- 3- Verilen örneklerde, ilgili Arapça kökenli sözcük koyu punto ile işaretlenecektir.
- 4- Örneğin hangi sayfa ve kaçınıcı satırda geçtiği kaydedilecektir.
- 5- Örneği verilen Arapça kökenli sözcüğün Arap harfleriyle Arapça aslı, yazılacaktır.

ihsan - احسان (TENNURİ, 1983: 57/3)

Rahmet - رحمة (TENNURİ, 1983: 57/6)

Gayb - غيب (TENNURİ, 1983: 57/13)

vücut - وجود (TENNURİ, 1983: 58/1)

mahbub - محبوب (TENNURİ, 1983: 58/5)

din - دين (TENNURİ, 1983: 58/17)

- zühd** - زهد (TENNURİ, 1983: 59/5)
- Samed** - صمد (TENNURİ, 1983: 59/8)
- murad** - مراد (TENNURİ, 1983: 59/12)
- habib** - حبيب (TENNURİ, 1983: 60/5)
- beşir** - بشير (TENNURİ, 1983: 60/7)
- ihvan** - اخوان (TENNURİ, 1983: 60/16)
- Enbiya** - أنبياء (TENNURİ, 1983: 61/1)
- Kemal** - كمال (TENNURİ, 1983: 61/4)
- Mürşid** - مرشد (TENNURİ, 1983: 61/5)
- Şehid** - شهيد (TENNURİ, 1983: 62/2)
- Sabr** - صبر (TENNURİ, 1983: 62/9)
- Kafir** - كافر (TENNURİ, 1983: 62/21)
- Muazzam** - معظم (TENNURİ, 1983: 63/1)
- Arş** - عرش (TENNURİ, 1983: 63/3)
- Dua** - دعاء (TENNURİ, 1983: 63/13)
- Vahdet** - وحدة (TENNURİ, 1983: 64/3)
- Rahmet** - رحمة (TENNURİ, 1983: 64/6)
- Ahir** - آخر (TENNURİ, 1983: 8)
- Ferd** - فرد (TENNURİ, 1983: 65/4)
- Zahir** - ظاهر (TENNURİ, 1983: 65/6)
- İlim** - علم (TENNURİ, 1983: 65/7)
- Cemal** - جمال (TENNURİ, 1983: 66/1)
- Kemal** - كمال (TENNURİ, 1983: 66/4)
- Matlub** - مطلوب (TENNURİ, 1983: 66/6)
- Celal** - جلال (TENNURİ, 1983: 67/3)
- Misal** - مثال (TENNURİ, 1983: 67/5)
- Alem** - عالم (TENNURİ, 1983: 67/7)

- Mürsel** - مرسل (TENNURİ, 1983: 68/4)
Hizmet - خدمة (TENNURİ, 1983: 68/6)
Tarik - طارق (TENNURİ, 1983: 68/7)
Hakk - حق (TENNURİ, 1983: 69/1)
Meded - مدد (TENNURİ, 1983: 69/4)
Amel - عمل (TENNURİ, 1983: 69/5)
Kelim - كليم (TENNURİ, 1983: 70/2)
Ayet - آية (TENNURİ, 1983: 70/3)
Hilafet - خلافة (TENNURİ, 1983: 70/6)
Hadden - حدا (TENNURİ, 1983: 71/2)
Visal - وصال (TENNURİ, 1983: 71/4)
Suret - صورة (TENNURİ, 1983: 71/8)
Akl - عقل (TENNURİ, 1983: 72/1)
Nefs - نفس (TENNURİ, 1983: 72/3)
Terkib - تركيب (TENNURİ, 1983: 72/7)
Menzil - منزل (TENNURİ, 1983: 73/2)
Küllî - كلي (TENNURİ, 1983: 73/4)
Ayn - عين (TENNURİ, 1983: 73/7)
Tehayyür - تخير (TENNURİ, 1983: 74/1)
Muhammed - محمد (TENNURİ, 1983: 74/2)
Kadr - قدر (TENNURİ, 1983: 74/3)
Ulûm - علوم (TENNURİ, 1983: 75/3)
Zikr - ذكر (TENNURİ, 1983: 75/5)
Şükr - شكر (TENNURİ, 1983: 75/14)
Kible - قبلة (TENNURİ, 1983: 76/3)
Esmâ - اسماء (TENNURİ, 1983: 76/5)
Mukaddem - مقدم (TENNURİ, 1983: 76/8)

- İncil** - إنجيل (TENNURİ, 1983: 77/1)
Kur'an - قرآن (TENNURİ, 1983: 77/2)
Harf - حرف (TENNURİ, 1983: 77/3)
Ahmed - أحمد (TENNURİ, 1983: 78/3)
Ahad - أحد (TENNURİ, 1983: 78/4)
Sadr - صدر (TENNURİ, 1983: 78/7)
Kadem - قدم (TENNURİ, 1983: 79/4)
Havva - حواء (TENNURİ, 1983: 79/5)
Müşerref - مشرف (TENNURİ, 1983: 79/7)
Abd - عبد (TENNURİ, 1983: 80/3)
Nur - نور (TENNURİ, 1983: 80/6)
Cism - جسم (TENNURİ, 1983: 80/7)
Sebeb - سبب (TENNURİ, 1983: 81/1)
Delil - دليل (TENNURİ, 1983: 81/2)
Cibril - جبريل (TENNURİ, 1983: 81/3)
Tabib - طبيب (TENNURİ, 1983: 82/6)
Makbul - مقبول (TENNURİ, 1983: 82/7)
Hakikat - حقيقة (TENNURİ, 1983: 82/13)
Hasıl - حاصل (TENNURİ, 1983: 83/3)
Münevver - منور (TENNURİ, 1983: 83/6)
Ümmet - أمة (TENNURİ, 1983: 83/7)
Ezel - ازل (TENNURİ, 1983: 84/3)
Amel - عمل (TENNURİ, 1983: 84/4)
Melek - ملك (TENNURİ, 1983: 84/6)
Veli - ولي (TENNURİ, 1983: 85/3)
Nazar - نظر (TENNURİ, 1983: 85/3)
Mazhar - مظهر (TENNURİ, 1983: 85/7)

- Mücerred** - مجرد (TENNURİ, 1983: 86/4)
- Ruh** - روح (TENNURİ, 1983: 86/4)
- Cism** - جسم (TENNURİ, 1983: 86/5)
- İzzet** - عزة (TENNURİ, 1983: 87/2)
- Mübarek** - مبارك (TENNURİ, 1983: 87/4)
- Nübüvvet** - نبوة (TENNURİ, 1983: 87/6)
- Eltaf** - الطف (TENNURİ, 1983: 88/2)
- İcabet** - إجابة (TENNURİ, 1983: 88/2)
- Emin** - امين (TENNURİ, 1983: 88/4)
- Hamd** - حمد (TENNURİ, 1983: 89/2)
- Bahr** - بحر (TENNURİ, 1983: 89/5)
- Zuhûr** - ظهور (TENNURİ, 1983: 89/5)
- Fani** - فاني (TENNURİ, 1983: 90/2)
- İhsan** - إحسان (TENNURİ, 1983: 90/4)
- Ervah** - ارواح (TENNURİ, 1983: 90/5)
- Burc** - برج (TENNURİ, 1983: 91/2)
- Mizan** - ميزان (TENNURİ, 1983: 91/2)
- Hayr** - خير (TENNURİ, 1983: 91/3)
- Tevfik** - توفيق (TENNURİ, 1983: 92/1)
- Müyesser** - ميسر (TENNURİ, 1983: 92/9)
- Esrar** - أسرار (TENNURİ, 1983: 92/13)
- Beşaret** - بشارة (TENNURİ, 1983: 93/4)
- Zikr** - ذكر (TENNURİ, 1983: 93/6)
- Sanem** - صنم (TENNURİ, 1983: 93/9)
- Şahs** - شخص (TENNURİ, 1983: 94/4)
- Settar** - ستار (TENNURİ, 1983: 94/6)
- Sıdk** - صدق (TENNURİ, 1983: 94/10)

SONUÇ:

İbrahim Tennuri, 15. Yüzyılın başlarında Amasya vilâyetinde dünyaya gelmiş ve 1482 senesinde Türkiye'nin orta kesimlerinde bulunan Kayseri vilâyetinde vefat etmiştir. Aşık mahlasıyla şiiirler yazmış büyük mutasavvıf ve şair İbrahim Tennuri, Gülzarname olarak da bilinen Gülzar-ı Manevi ve Gülşen-i Niyaz adında iki muhteşem eserin yazarıdır. Dönemin meşhur alimlerinden Akşemsettin Hazretlerinden ders okumuş, Bayramiyye isimli tarikata bağlı bir sufidir. Şair-Sufi geleneğinin en büyük temsilcilerinden biri olan Şeyh İbrahim Tennuri, ardında bıraktığı hikmetli şiiirler ve çok önemli fikirleriyle anılmaktadır. Mezarı, Kayseri vilâyetindedir.

Şeyh İbrahim Tennuri Divan'ı, 2500 beyitten müteşekkil mürettep olmayan bir eserdir. Şeyh İbrahim Tennuri, bu eserinde bulunan şiiirlerinde İbrahim mahlasını yani takma adını kullanmış ve hikmetli sözlerini nazm ile söylemiştir. Münacaat, Na't ve kaside gibi çeşitli bölümlerden oluşan bu divan, yıllar içinde okunmuş ve çeşitli araştırmalara konu olmuştur.

Arapça, dünyanın en çok konuşulan dilleri arasındadır. Dolayısıyla neredeyse tüm diğer dillere kelime vermiştir.

Çalışmamıza konu olan Divan, içeriğinde neredeyse her cümleye denk gelecek şekilde Arapça sözcük vardır. Dolayısıyla her birini çalışmamıza konu edecek olursak, çok büyük bir yekun tutacaktır. Bu yüzden 57. sayfadan 94. sayfaya kadar, her sayfadan 3'er adet örnek almakla yetindik. Karşısına Arap harfleriyle sözcük asıllarını yazdık.

Ayrıca incelenen divanı incelerken bazı notlar da alabildik: Hazırlayanların, asıl divanı bir kısmını Arap harfleriyle yazılı halinden, tercüme etmeden modern Türk harflerine dönüştürmüşler, yani sadece transkripsiyon sistemini kullanmışlardır. Divanı hazırlayanların divanının sonunda küçük bir sözlük hazırladıklarını belirtelim.

Kaynakça:

- ENÎSÎ, Menâkıb-ı Akşemseddin (1972), (Ali İhsan Yurd, Fatih Sultan Mehmed Hanın Hocası Akşemseddin: Hayatı ve Eserleri içinde), Fatih yayınevi, İstanbul.
- KALKAN, Emir (1996), Kayseri Şairleri, Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri.
- KARABULUT Ali Rıza – Ramazan YILDIZ (1978), Gülzâr-ı Ma'nevî ve İbrâhim Tennûri, Elif Matbaası, Ankara.
- KÖKSAL, M. Fatih (2011), İbrahim Tennuri Sempozyumu " İbrahim Tennuri / Kayseri", " İbrahim Tennuri'nin Divanı veya Gülşen-i Niyaz Adlı Bir Eseri Varmıdır?" (editör Ali ÇAVUŞOĞLU), Melikgazi Belediyesi yayınları, Kayseri.
- KÖKSAL, M. Fatih(2014), İbrahim Tennuri, (<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibrahim-tennuri>), Yayın tarihi: 02 / 01 / 02014 ; Güncelleme Tarihi: 21 / 06 / 2022 .
- NAZİF, Ahmed, Kayseri Meşhurları (1991), (neşr eden: Meserret Diriöz – Haydar Ali Diriöz), Yaktaş Yayınevi, Kayseri.
- SATOĞLU, Abdullah (1970), Kayseri Şairleri, As Matbaası, Ankara.
- TAŞKÖPRİZÂDE, İsmâüddin Ahmed Efendi (1985), Eş-şekâ'îku'n- nu'mâniyye fî 'ulemâ'î'd -devleti'l -'Osmâniyye (neşr eden: Ahmed Subhi Furat), İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul.
- TENNURİ Şeyh İbrahim (1983), Divan-ı Gülşen-i Niyaz'dan Seçmeler (Hazırlayanlar: Rasim DENİZ, Ali Rıza KARABULUT), Emek Matbaacılık, Kayseri.
- UZUN, Mustafa İsmet (2000), İbrahim Tennuri maddesi, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, cilt 21, İstanbul.
- YURD, Ali İhsan (1972), Fatih Sultan Mehmed Hanın Hocası Akşemseddin: Hayatı ve Eserleri, Fatih yayınevi, İstanbul.

دراسة الكلمات ذات الجذور العربية في الديوان المسمى كولشني نياز لشيخ ابراهيم تنوري

المستخلص

تعتبر اللغة العربية من أقدم اللغات في العالم. كما أن لها تأثيراً على العديد من اللغات حول العالم. كما أن اللغة التركية من بين هذه اللغات المتأثرة باللغة العربية. بعد أن اعتنق الأتراك الإسلام، اعتمدوا العديد من الكلمات العربية في لغتهم. ففي الأساس أخذت اللغة التركية، كلمات من العديد من اللغات في مقدمتها اللغة العربية واللغة الفارسية. لكن عدد الكلمات العربية مرتفع جداً؛ وخصوصاً في الدواوين الشعرية. ومن هذه الدواوين الشعرية التي تحتوي على الكثير من الكلمات ذات الجذور العربية هو ديوان ابراهيم تنوري.

هدف دراستنا، هو فحص الكلمات ذات الجذور العربية في ديوان شيخ ابراهيم تنوري الموسوم "كولشني نياز".

لم يتم نشر الديوان بأكمله. وقد نشر باحثان جزءاً منه تحت عنوان "مختارات من ديوان الشيخ ابراهيم تنوري كولشني نياز" والذي صدر فقط في قيصري. هذا الديوان هو المصدر الذي سنستخدمه في دراستنا.

ونبدأ دراستنا بهذا الملخص الشامل. ثم سنتناول حياة وأعمال الشيخ ابراهيم تنوري ونعطي معلومات عن ديوانه.

ثم نتطرق إلى اللغة العربية واستخداماتها في اللغة التركية، وننظر إلى استخدام الكلمات ذات الأصل العربي في ديوان الشيخ ابراهيم تنوري.

أثناء بحثنا عن شيخ ابراهيم تنوري وديوانه الشعري "كولشني نياز" في المصادر وفي شبكة الإنترنت، صادفتنا بعض الدراسات السابقة منها:

1 - ابراهيم تنوري <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibrahim-tennuri>

2 - ندوة بعنوان ابراهيم تنوري (ابراهيم تنوري / قيصري).

الكلمات المفتاحية: اللغة العربية، ديوان كلشني نياز، شيخ ابراهيم تنوري، اللغة التركية.